

**ԱՄՆ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԱՌՆՉՈՒԹՅԱՄԲ**

Բանալի բառեր – Հայոց ցեղասպանություն, միջազգային ճանաչում, Միացյալ Նահանգներ, 252-րդ բանաձև, ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչների պալատ, հայկական հարց, նախընտրական խոստում, նախագահ

Հայ ժողովրդի պատմության ամենասև եջը Հայոց ցեղասպանությունն է Օսմանյան կայսրությունում, որը նրան պատճառել է մարդկային, տարածքային, մշակութային և նյութական անդարմանելի կորուստներ:

Ինչպես շատ երկրների, այնպես էլ ԱՄՆ-ի առաջադեմ հասարակությունը զայրույթով է ընդունել 1915 թ. հայերի կոտորածի և տեղահանության փաստը: Այնուամենայնիվ, այդ ժամանակահատվածում ԱՄՆ-ի քաղաքական մոտեցումը Հայկական հարցի առնչությամբ հանգել է հետևյալին՝ ցանկանում ենք ստեղծել մեծ Հայաստան, սակայն չենք պատրաստվում դիմելու որևէ զոհողության: Այդուհանդերձ, դա չի նշանակում, թե ԱՄՆ-ը որևէ դերակատարություն չի ստանձնել այդ ժամանակ: Ավելին, նա իր բացառիկ մասնակցությունն է ունեցել Հայոց մեծ եղեռնի միջազգային ճանաչման գործընթացի սկզբնական շրջանում, ընդ որում՝ թե՛ պաշտոնական վավերագրերի մակարդակով ցեղասպանության փաստն արձանագրելու և դրա վերաբերյալ տեղեկատվությունն աշխարհում տարածելու և թե՛ ցեղասպանության գործընթացին միջամտելու և վերապրածներին օգնություն ցույց տալու առումներով: Ելնելով ոչ միայն զուտ մարդասիրական, այլև քաղաքական ու տնտեսական շահերից՝ ԱՄՆ-ը Առաջին համաշխարհային պատերազմի ավարտից հետո Հայոց ցեղասպանության դատապարտման և Արևմտյան Հայաստանը ներառող հայկական պետականության ստեղծման խնդրին առավել հետամուտ պետություն էր, քանի դեռ ներքաղաքական ու աշխարհաքաղաքական նոր իրողությունների բերումով խնդիրը չէր կորցրել արդիականությունը: Բացի դրանից, ԱՄՆ-ը ԽՍՀՄ-ի և Մեծ Բրիտանիայի հետ միաժամանակ առիթ էր ունեցել արձարծել հայկական կոտորածների և փոխհատուցման խնդիրն արդեն Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտին:

ԱՄՆ-ում Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման գործընթացի հիմնական փուլն սկսվել է 1965 թ., երբ ամերիկահայ համայնքը նշում էր Եղեռնի 50-րդ տարելիցը: Այս առիթով Կալիֆոռնիայի նահանգի Օրենսդիր ժողովն ընդունեց Ասամբլեայի թիվ 274 բանաձևը, որում նշված

էր. «50 տարի առաջ՝ 1915 թ. ապրիլի 24-ին, Թուրքական կայսրության կառավարությունը՝ իբրև Կենտրոնական դաշինքի երկրների դաշնակից, սկսել է հայ ազգի պարբերաբար բնաջնջման ծրագիրը: ... 1915-1918 թթ. ընթացքում ողջ հայության կեսն իր բնակավայրերից քշվել է դեպի Սիրիայի անապատը և սպանվել կամ աննկարագրելի սարսափներ է կրել: ... Մարդկության պատմության մեջ չի եղել ոչ մի իրադարձություն, որն այսքան հիմնովին գրավի աշխարհի ժողովուրդների սրտակցությունը, սակայն որ այսքան շուտ էլ մոռացվի»¹:

Նույն թվականին Կալիֆորնիայի նահանգապետ Էդմոնդ Բրաունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում նշվում էր. «1915 թ. հայկական կոտորածի հիշատակի այս օրն աշխարհը պետք է դադար տա՝ խորհելու պատմական դասերի և դրանց համամարդկային նշանակության մասին: Ես կոչ եմ անում բոլոր կալիֆորնիացիներին միանալ մեր հայ հարևաններին և համաքաղաքացիներին՝ նշելու այն 2 մլն. հայերի մահը, ովքեր հալածանքների են ենթարկվել և դատապարտվել մահվան»²:

Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու և դատապարտելու գործում Կալիֆորնիա նահանգին առաջինը միացան Նյու Ջերսին և Նյու Յորքը: Նրանց կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման առիթն այն հուսադրող տրամադրությունն էր, որն առաջացրել էին թուրքական զորքերի՝ Կիպրոս ներխուժելուց հետո ԱՄՆ-ում ծայր առած հակաթուրքական տրամադրվածությունը և 1975 թ. ապրիլի 9-ին ԱՄՆ-ի կոնգրեսում Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող Ներկայացուցիչների պալատի թիվ 148 համատեղ բանաձևը: Այսպես, 1975 թ. ապրիլի 1-ին Նյու Ջերսիի Գլխավոր ասամբլեան ընդունեց մի բանաձև, որում մասնավորապես նշված էր. «1975 թ. ապրիլի 24-ին նշվում է 1915-1918 թթ. պարբերաբար իրականացված ցեղասպանության 60-րդ տարելիցը, որի հետևանքով բնաջնջվել են Թուրքիայում բնակվող 1.5-2 միլիոն հայեր»³:

1975 թ. ապրիլի 24-ին Նյու Յորքի Օրենսդիր ժողովն ընդունեց Սենատի և Ասամբլեայի համատեղ բանաձև, որում դատապարտվում էր թուրքական իշխանությունների՝ հայկական ռասան բնաջնջելու փորձը⁴: 1990 թ. Հայոց ցեղասպանության 75-րդ տարելիցի կապակցությամբ նախագահ Ջորջ Բուշ ավագը հանդես եկավ ուղերձով, որում 1915-1923 թթ. Օսմանյան կայսրության իշխանությունների կողմից իրականացված քաղաքականությունն ան-

¹ State of California. The Legislature. Assembly Resolution 274. 1965. Տե՛ս նաև ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի (ՀՅԹԻ) գիտական ֆոնդեր, բաժին 25, թղթապանակ 41, փաստաթուղթ 1:

² State of California. Office of the Governor. Proclamation. Governor Edmund G. Brown. 1965. Տե՛ս նաև ՀՀ ԳԱԱ ՀՅԹԻ գիտական ֆոնդեր, բաժին 25, թղթապանակ 41, փաստաթուղթ 4:

³ State of New Jersey. General Assembly. Assembly Resolution. April 1, 1975.

⁴ State of New York. The Legislature. Senate and Assembly Joint Resolution. April 24, 1975.

վանում էր «մարդկության դեմ հանցագործություն»¹: Թեև ցեղասպանությունը դասվում է հենց մարդկության դեմ հանցագործությունների շարքում, այնուամենայնիվ Ջորջ Բուշ ավագը չկատարեց նախընտրական իր խոստումը և ձեռնպահ մնաց ցեղասպանություն եզրույթն օգտագործելուց, ինչպես դա արել էր նախագահ Ջիմի Քարտերը 1978 թ.: Սակայն այս ամենից բացի, պետք չէ մոռանալ, որ 1981 թ. նախագահ Ռոնալդ Ռեյգանն իր թիվ 4838 ուղերձում օգտագործել էր հենց «Հայոց ցեղասպանություն» ձևակերպումը²: ԱՄՆ նախագահ Բիլ Բլինթոնի պաշտոնավարության ժամանակաշրջանում, սկսած 1994 թ., Հայոց ցեղասպանության տարելիցի կապակցությամբ նախագահական ուղերձները դարձան ամենամյա: Սակայն բովանդակային առումով նրա ելույթները որևէ փոփոխություն չկրեցին: Ավելին, իր ուղերձներում Բլինթոնը սկսեց ավելի հպանցիկ անդրադառնալ Հայոց ցեղասպանության թեմային՝ առավելապես իր խոսքը կենտրոնացնելով ՀՀ ապագայի վերաբերյալ ԱՄՆ-ի ունեցած տեսակետի վրա և անդրադառնալով անկախ պետականության ու ազատական տնտեսություն կառուցելուն, հարևանների և մասնավորապես Թուրքիայի հետ հարաբերությունները կարգավորելուն, Ղարաբաղյան խնդիրը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու գործում Հայաստանին սատար կանգնելու ԱՄՆ-ի պատրաստակամությանը:

Ինչևէ, հարկ է հիշել նաև այն, որ Միացյալ Նահանգներն առաջին պետությունն է, որն արդեն ճանաչել է Հայոց ցեղասպանությունը՝ Ուրուգվայից դեռևս 14 տարի առաջ՝ 1951 թ., և Ցեղասպանության կոնվենցիայի ստորագրումից ընդամենը երեք տարի անց: ԱՄՆ-ի կառավարությունը ՄԱԿ-ի Արդարադատության միջազգային դատարանին 1951 թ. հունվարի հղած իր գրավոր հայտարարության մեջ բառացիորեն հավաստել է հետևյալը. «Քրիստոնյաների հալածանքները հռոմեացիների կողմից, հայերի ջարդերը թուրքերի կողմից, միլիոնավոր հրեաների և լեհերի ոչնչացումը նացիստների կողմից ցեղասպանություն հանցագործության ակնհայտ օրինակներ են: Այս հիմքի վրա է Միավորված ազգերի Վեհաժողովը քննության առել ցեղասպանության հարցը»³:

¹ The White House. Office of the Press Secretary. April 20, 1990.

² The White Hoese. Office of the Press Secretary. April 22, 1981. See u նաև Public Papers of the presidents of the United States, Administration of Ronald Reagan, 1981, Washington, Government Printing Office, 1982, p. 459:

³ “The Roman persecutions of the Christians, the Turkish massacres of Armenians, the extermination of millions of Jews and Poles by the Nazis are outstanding Assembly of the crime of Genocide. This was the background when the general Assembly of the United Nations considered the problem of genocide”. International Court of Justice: pleadings, oral arguments, documents; Reservations on the Convention on the Punishment of the Crime of Genocide: **Chapter IV, Human Rights**, 1. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Paris, 9 December 1948 Entry into force: 12 January 1951, in accordance with article XIII, Registration-12 January 1951, No. 1021, Status-Signatories: 41. Parties: 146, Text- United Nations, *Treaty Series*, vol. 78, p. 277.

Վերոշարադրյալից հստակ է, որ թուրքերի կողմից հայերի ջարդերը Միացյալ Նահանգների կառավարությունը միանշանակորեն դիտել է ցեղասպանություն հանցագործության ակնհայտ օրինակ: Ավելին, սույն հայտարարությունն անառարկելիորեն փաստում է, որ ՄԱԿ-ի Վեհաժողովը Ցեղասպանության կոնվենցիան ընդունելիս (1948 թ. դեկտեմբերի 9) ի նկատի է ունեցել նաև Հայոց ցեղասպանությունը: Նշենք նաև, որ ԱՄՆ-ի աջակցությամբ է Ռաֆայել Լեմկինի՝ ցեղասպանության կոնվենցիայի համաձայնագրի նախնական բանաձևը դրվել Գլխավոր ասամբլեայի քննարկմանը: Հիշեցնենք նաև, որ Լեմկինը առաջադրելով «ցեղասպանություն» եզրույթը, հիմք է ընդունել 1915 թ. հայերի ոչնչացումը՝ որպես հիմնարար օրինակ¹: Ցանկանում եմ մեջ բերել նրա խոսքերը. «Որոշ ընթերցողներ արդեն գլխի են ընկել, թե ես ինչ ի նկատի ունեմ, այն է, երեսուն տարի առաջ թուրքերի կողմից իրականացված գազանությունները հայերի նկատմամբ: Սակայն ոմանք կասեն, որ այդպես չեն մտածել: Ահա սա է մեր ժամանակների ողբերգությունը: Մենք չափազանց շուտ ենք մոռանում: Երեկ զոհերը «միայն» հայերն էին, այսօր «միայն» հրեաներն են, բայց նաև լեհերն ու այլ եվրոպական ժողովուրդներ: Իսկ ո՞վ կլինի վաղը»²:

Ցեղասպանության կոնվենցիան ԱՄՆ-ը վավերացրել է 1988 թ. նոյեմբերի 25-ին: Ըստ այդմ, նշյալ փաստաթուղթը, համաձայն Միացյալ Նահանգների սահմանադրության 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, դարձել է երկրի օրենսդրության բաղկացուցիչ մասը (supreme Law of the Land):

Կարծում ենք, որ Միացյալ Նահանգներում նույնպես քիչ աշխատանք չի տարվել Հայոց ցեղասպանության դատապարտման ճանապարհին, քան մեծ թվով այն երկրներում, որոնց անունը նշվում է Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած 21 պետությունների ցանկում:

ԱՄՆ-ը, Հայաստանից և Կանադայից բացի, միակ պետությունն է, որտեղ պետական ղեկավարը ապրիլի 24-ին հանդես է գալիս ելույթով: Սկսած 1994 թվականից՝ յուրաքանչյուր տարեկիցի օրը հնչում է խոշորագույն գերտերություններից մեկի նախագահի խոսքը 1915 թ. ոճրագործությունների վերաբերյալ. սա արդեն բավական խոսուն է:

Ճիշտ է, մեզ մտահոգում է այն փաստը, որ ԱՄՆ-ի նախագահության թեկնածուներն ընտրարշավի ժամանակ պարբերաբար հանդես են գալիս «Հայոց ցեղասպանություն» արտահայտությունը հստակ կիրառելու խոստումով, սակայն նախագահ դառնալուց հետո դա խոստումը մոռացության են մատնում: Հենց օրինակ Բարաք Օբաման, երբ նախագահի թեկնածու էր, այդ ժամանակ դեռևս սենատոր, հայտարարել է, որ «Հայոց ցեղասպանությունը ենթադրություն չէ, ոչ էլ անձնական կարծիք կամ տեսակետ, այն

¹ Auron Y., The Banality of Denial: Israel and the Armenian Genocide, New Brunswick, N.J, 2003.

² Թարգմանված է երբայերենից. Յիվո Բլեթեր, Երբայական գիտական ինստիտուտի ամսագիր, հ. XXVIII. համ. 2, 1948:

Միացյալ Նահանգներն է, որը հավատարմագրված է բազմաթիվ պատմական ապացույցներով: Փաստերն անհերքելի են... որպես նախագահ ես կճանաչեմ Հայոց ցեղասպանությունը»: Մակայն իր առաջին նախագահական ելույթում խուսափեց «ցեղասպանություն» բառերից, բայց օգտագործեց հայերեն «Մեծ եղեռն» արտահայտությունը: Իսկ Մեջլիսում ունեցած իր ելույթում՝ Հայոց ցեղասպանությանը վերաբերող հատվածում, Օբաման «Չիկագո տրիբուն» թերթի թղթակցի այն հարցին, թե արդյոք իր տեսակետը փոխել է, նա իբրև նախագահ պատասխանել է. «Հարցի վերաբերյալ տեսակետներս արձանագրված են: Ես չեմ փոխել իմ տեսակետը»: Փաստորեն նախագահները հրաժարվում են կատարել խոստումները՝ ասելով, որ Թուրքիան կարևոր դեր ունի ՆԱՏՕ-ի համակարգում կամ ԱՄՆ տարածաշրջանային ռազմավարական շահերի համապատկերում: Փաստ է նաև այն, որ ԱՄՆ-ի 40-րդ նախագահ Ռեյզանի հայտարարությունը պետական ոչ մի ղեկավար չի մերժել:

Այժմ դիտարկենք Կոնգրեսի մակարդակով ճանաչմանը. ԱՄՆ-ի օրենսդիր մարմինը երկու անգամ ընդունել է համապատասխան որոշումներ, որոնցում հստակորեն ամրագրված է «Հայոց ցեղասպանություն» բառակապակցությունը: 1975 թ. ապրիլի 9-ին ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչների պալատի ընդունած որոշման մեջ նշված է. «1975 թ. ապրիլի 24-ը հաստատել որպես մարդու կողմից մարդու նկատմամբ դաժանության հիշատակի օր: ԱՄՆ-ի նախագահը լիազորվում է, և նրանից պահանջվում է հրապարակել հայտարարություն, որով ԱՄՆ-ի ժողովրդին կոչ կարվի այս օրը հիշել բոլոր ցեղասպանությունների գոհերին և հատկապես հայերին, որոնք ցեղասպանության են ենթարկվել 1915 թ., որի պատճառով այս օրը ոգեկոչվում է համայն աշխարհի հայերի և նրանց բարեկամների կողմից»: Ինչպես նշեցինք, 1981 թ. նախագահ Ռեյզանը հրապարակեց համապատասխան հայտարարություն, ինչը, ըստ էության, ամբողջացրեց Կոնգրեսի փաստաթղթի պահանջը: 1984 թ. սեպտեմբերի 12-ին ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչների պալատն ընդունեց ևս մեկ որոշում, որը հիմնականում կրկնում էր 1975 թ. փաստաթուղթը, սակայն առավել խիստ շեշտադրումներ էր կրում. «1985 թվականից ապրիլի 24-ը հաստատել որպես մարդու կողմից մարդու նկատմամբ դաժանության հիշատակի ազգային օր»: Այսպիսով, հարկ է նշել, որ ամերիկյան Կոնգրեսը ևս Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող օրենսդիրների թվում է: Սա փաստ է: Նշենք նաև, որ ԱՄՆ-ի 50 նահանգներից 43-ը տարբեր ժամանակներում ընդունել են Հայոց ցեղասպանությունը դատապարտող որոշումներ:

Չպետք է մոռանանք նաև ԱՄՆ-ի հայկական լոբբիստական կազմակերպությունների աշխատանքները և Ներկայացուցիչների պալատի հայկական հարցերով հանձնախմբի անդամների ակտիվ ջանքերը, որոնց շնորհիվ 2010 թ. մարտի 4-ին ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի Արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովում քվեարկության դրվեց հայերի դեմ իրականացված ցեղասպանության 252-րդ բանաձևը, որն ընդունվեց

46 հոգուց բաղկացած հանձնաժողովի 23 կողմ և 22 դեմ քվեների հարաբերակցությամբ (մեկ անդամ չներկայացավ քվեարկությանը): 252-րդ բանաձևը կոչ է անում ԱՄՆ-ի նախագահին «ապահովել, որպեսզի Միացյալ Նահանգների արտաքին քաղաքականությունը պատշաճ ըմբռնում ցուցաբերի հայերի դեմ իրագործված ցեղասպանությանը՝ Միացյալ Նահանգների արձանագրություններում փաստված մարդու իրավունքների, էթնիկ զտումների և ցեղասպանության հարցերի առնչությամբ», ինչպես նաև ապրիլքսանչորսյան իր ամենամյա ուղերձում «ճշգրիտ կերպով բնորոշել մեկուկես միլիոն հայերի պարբերական և կանխամտածված բնաջնջումը որպես ցեղասպանություն»¹: Բանաձևի ծանոթագրություններում հստակ նշվում է.

«Հայերի դեմ իրագործված ցեղասպանությունը ծրագրվել և իրականացվել է Օսմանյան կայսրության կողմից 1915-1923 թվականներին, որի արդյունքում տեղահանվել են երկու միլիոն հայեր:

Նրանցից մեկուկես միլիոնը սպանվել է, կես միլիոն վերապրածներ վտարվել են իրենց տներից: Այս ամենի արդյունքում վերացվեց հայերի 2500 տարվա ներկայությունն իրենց պատմական հայրենիքում»: Նշենք, որ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի Արտաքին հարցերի հանձնաժողովը նման բովանդակությամբ բանաձևեր ընդունել է 2000, 2005 և 2007 (նույն նպատակը հետապնդող 106-րդ բանաձևը, նույն 252-րդ բանաձևը) թվականներին: Թեև այդ բանաձևերը մեծ աջակցություն էին վայելում Կոնգրեսում, Ներկայացուցիչների պալատի լիազուրկ նիստում քվեարկության չեն դրվել, քանի որ թե՛ Բիլ Քլինթոնը և թե՛ Ջորջ Բուշ կրտսերը կտրականապես դեմ արտահայտվեցին բանաձևերի ընդունմանը՝ պատճառաբանելով, որ թուրքերը կարող են պատասխան քայլերի դիմել²: Ներկայացուցիչների պալատի Արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի ղեկավար Հովարդ Բերմանը նույնպես կողմ է քվեարկել 252-րդ բանաձևին: Պետք է նկատել, որ 252-րդ բանաձևին կողմ քվեարկած անդամներից մի քանիսը ղեկավարում են Արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի ենթահանձնաժողովները: Դոնալդ Փեյնը, օրինակ, Աֆրիկայի և համաշխարհային առողջապահության հանձնաժողովի ղեկավարն է, Էնի Ֆալեոմավաեգան (դեմոկրատ) ղեկավարում է Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջան և գլոբալ բնապահպանություն հանձնաժողովը, Բրեդ Շերմանը՝ Ահաբեկչություն, չտարածում և առևտուր, Գարի Աքերմանը՝ Մերձավոր Արևելք և Հարավային Ասիա, Էլիոթ Էնգելը՝ Արևմտյան կիսագունդ ենթահանձնաժողովները: Նկատենք, որ 252-րդ բանաձևի քվեարկության ընթացքում Արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի գրեթե բոլոր անդամները բացահայտ ճանաչել են հայերի դեմ իրականացված ցեղասպանությունը, սակայն դեմ քվեարկած-

¹ ԱՄՆ Կոնգրեսի հանձնաժողովը հավանություն տվեց Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող օրինագծին, 05.03.2010 թ., <http://www.armenialiberty.org/content/article/1974951.html>

² Նույն տեղում:

ներն իրենց դիրքորոշումը պայմանավորել են ԱՄՆ-Թուրքիա ռազմավարական հարաբերություններով և այն պատճառաբանությամբ, որ բանաձևի ընդունումը կվնասի այդ հարաբերություններին, կամ ոչ պատշաճ ժամանակի ընտրությամբ՝ կապված հայ-թուրքական արձանագրությունների վավերացման գործընթացի հետ՝ Աֆղանստանում ամերիկյան զորքերը չվտանգելու առումով և այլն: Անհրաժեշտ է հատակեցնել, որ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսում հայերի դեմ իրականացված ցեղասպանության միջազգային ճանաչման վերաբերյալ բանաձևերի քվեարկումը, որպես կանոն, ակտիվանում է հատկապես ապրիլի 24-ի նախաշեմին՝ պայմանավորված Միացյալ Նահանգներում հայկական լոբբինգի ակտիվացմամբ: Մյուս կողմից, սակայն, նման բանաձևերի քվեարկությունը, իսկ արդյունքում՝ դրանց ընդունումը կամ մերժումը, էապես պայմանավորված են ոչ միայն ԱՄՆ-Թուրքիա, այլև ԱՄՆ-ՀՀ փոխհարաբերություններով: Կոնգրեսում նման քննարկումները կարևոր նախադրյալ են Սպիտակ տան վարչակազմի համար՝ ճնշումներ գործադրելու առաջին հերթին Թուրքիայի վրա:

Փաստերի համադրությունից հետևում է մեկ իրողություն. զուտ իրավական տեսանկյունից Միացյալ Նահանգները հանդես է գալիս որպես օրենսդիր և գործադիր մակարդակում Հայոց ցեղասպանությունը դատապարտած պետություն:

Այսպիսով.

1. Ակնհայտ է, որ ներկայումս Միացյալ Նահանգները պատրաստ է մեկ անգամ ևս «թուրքերի կողմից հայերի ջարդերը» որակել որպես ցեղասպանություն: Նպատակը ոչ թե Հայոց ցեղասպանության ճանաչումն է, այլ այդ ցեղասպանության հետևանքների վերացումը: Այն է՝ հայերի բարոյական, նյութական և տարածքային իրավունքների վերականգնումը:
2. Այս պայմաններում մեզ հուզող հարցի փոխանցումը քաղաքական դաշտից իրավական դաշտ ավելի շահեկան է:
3. Ցեղասպանությունը միջազգային հանցագործություն է և որպես միջազգային իրավունքի ու միջազգային իրավունքի ոտնահարման հարց՝ ենթակա է Արդարության միջազգային դատարանի իրավասությանը: (Արդարության միջազգային դատարանի կանոնադրություն, հոդված 36.2 (բ, գ, դ); Statute of the International Court of Justice, article 36.2 (b, c, d):
4. Հայաստանը՝ որպես ՄԱԿ-ի անդամ երկիր, կարող է ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի միջոցով (Միջազգային դատարանի Կանոնադրության 36-րդ հոդվածի 2 կետի «ա» և «բ» ենթակետերի հիման վրա) հավաստել Վիլսոնի իրավաբար վճռի վավերականությունը և դրանով իսկ վերահաստատել իր տիրողոսը իրավաբար վճռով Հայաստանին հատկացված տարածքի նկատմամբ:

Гаяне Галстян – *Позиция США относительно вопроса Геноцида армян*

Статья посвящена процессу признания и осуждения Геноцида армян со стороны США. Позиция США в данном вопросе сводится к тому, что Соединенные Штаты принимают геноцид как исторический факт и скорбят над потерей 1.5 миллиона армян, которые были истреблены или отправлены в лагеря смерти. В данном контексте официальное признание геноцида армян со стороны США имеет особую важность. Из вышеизложенного очевидно, что процесс продолжается, и США полностью признают факт Геноцида армян, поскольку это является не только задачей армянской общины этой страны, но также вопросом, требующим давнего анализа и закрепленным во внутривнутриполитической повестке дня. Геноцид армян в США давно стал внутренним пробным камнем, и правительство этой страны должно решить данную задачу, не принимая во внимание политику отрицания в этом вопросе со стороны Турции.

Gayane Galstyan – The USA Standpoint on the Armenian Genocide

The article is dedicated to the recognition and condemning process of Armenian genocide by the US. The position of US in this issue leads to a point where as a historical fact the US clearly recognizes and mourns the loss of 1.5 million Armenians who were massacred or sent to death camps. This is particularly important in the context of official recognition of the Armenian genocide in the US. According to what was mentioned above it's obvious that the process for the US to fully recognize the Armenian genocide is going on. This is not just a problem of the Armenian community in the US, but also an internal political agenda issue, that requires solution already along time. The Armenian genocide has become a touchstone in the US. The US government has to give solution to this issue without taking into account Turkey's policy of denial.